
SIMON MÁRTA

A kultúra mecénása

Simon Márta beszélget *dr. Kiss Endrével*, a Szigetvári Takarékszövetkezet ügyvezető elnökével

Dr. Kiss Endre nevét sok „kultúrmunkás” említi hálával: ugyanis az általa vezetett pénzügyi intézet anyagi segítségével tudják programjaikat megvalósítani. Évek óta támogatja a Pécsi Országos Színházi Találkozót, a Pécsi Balettet, a Tavaszis és az Őszi fesztivált, az Egyházzenei Fesztivált, a Parti Galéria tárlatait, hogy csak a legrangosabbakról beszéljünk. Most pedig nagyon kedvező feltételek mellett bocsátott hitelt (1,3 millió eurót) Pécs rendelkezésére. Így kerülhet a városba a felbecsülhetetlen eszmei értékű Gyugyi gyűjtemény, dr. Gyugyi László Zsolnay kerámia kollekciója akkor, amikor a megyeszékhely kulturális főváros lesz. A pénzügyi intézetnél általában nem szokásos gesztus nélkül ez a páratlan anyag talán soha nem tért volna vissza oda, ahonnan indult, a pécsi Zsolnay gyár területén alakuló kulturális negyedbe.

Dr. Kiss Endre, ha nem is „vakon”, de némiképpen látatlanban bocsátotta a kedvező kamatozású, hosszú lejáratú hitelt a városi vezetés rendelkezésére, ugyanis a gyűjteményt nem látta. A kollekció összecsomagolva várja, hogy hazatérjen egy nagyszerű New-York-i kiállítás után. Fotókon azonban néhány darab már eljutott Pécsre, így a patrónus is találkozott velük. Azt mondja, lélegzetelállítón szépek a kerámiák, a bemutatkozás az EKF nagy durranása lesz.

Pécsiként, bankárként nem is férhet kétség ahhoz, hogy a gyűjtemény a városba kerüljön, támogatni kellett, még akkor is, ha ez a hitel a hagyományos banki konstrukcióba nem igazán illeszthető be.

– A kerámiákat a Gyugyi házban készült fotókon láttam, de volt más élményem is a kollekcióval kapcsolatban. Matyi Dezső „mutatta be” nekem Hárs Éva könyvét, amely elhivatott szakmai igényességgel ismertette a páratlan gyűjteményt. Amúgy más is hozzátartozik ahhoz, hogy miért is áll anynyira köze hozzám a Zsolnay kerámia, azon túl hogy az, ami. Annak idején a Pálos templommal szemben lakott Mattyasovszky Margit néni, aki a ház garázsában tartotta a szebbnél szebb alkotásokat. Megélhetési okokból adogatta el őket, egyenként... Ezt gyerekként látva, majd „helyzetbe kerülve” talán érthető, miért szeretném, ha minden darab ott lenne, ahova való.

– A Gyugyi gyűjtemény oda kerül. A Zsolnay negyedbe, a Sikorszky házba, aminek a felújítása sajnos csak jövő év szeptemberére készül el, így a közönség csak akkor láthatja. Folyamatosan dolgoznak a mauzóleum felújításán is, úgy hogy az EKF évében lesz Zsolnay látnivaló bőven, olyan is, ami szenzációnak hat. Ugyanezt mondhatom a programok zöméről. Igazi közönségcsalogató, kulturális fővárosi ranghoz méltó tárlatok, fesztiválok, hogy csak a Bauhaust, vagy a Nyolcakat, a Munkácsyt említsem.

– A Szigetvári Takaréék elnöke több mint egy évvel ezelőtt mozgalmat indított az EKF-ért. A Patrónus programnak az volt a lényege, hogy a kulturális főváros rendezvényeinek szponzorálására fogja össze a vállalkozókat. Maga a cég 10 millió forinttal nyitotta meg a kasszát, melyhez elsőként, dolgozó kollegáim is csatlakoztak jelképesen, de a kezdeményezés nem igazán lett sikeres.

– Több okból nem sikerült. Baranyában harminchatezer vállalkozó van, és ha mindegyik csak 5–10 ezer Ft-tal támogatta volna az ötletet – a nagyok persze többel – akkor számításaink szerint akár 1–200 millió forint is összejöhetett volna. De nem így történt. Nem azt mondom, hogy senki nem csatlakozott, de sokkal többre számítottunk. Hogy ehhez a passzivitáshoz hozzájárult-e az EKF-ről elhangzott sok negatív vélemény? Biztosan. Mi mindesetre átutaltuk a 10 millió forintot a készülő Zsolnay filmhez...

– A pécsi bankár-elődök tisztelete kötelez. Amikor a pécsi Széchenyi téren a megyeházára, az „Első Pécsi Takarékpénztár” épületére nézek, eszembe jut alapítója, Visnya Ernő elnök-bankigazgató vagy Bolgár Tivadar, a pécsi Hitel-szövetkezet elnöke, akik bankárként városépítők, s városzépítők igen sok maradandó értéket tettek a városért. S amikor Budapest beszippantotta a *Vidék* bankjait, már alig volt mód helyi értékek létrehozására. Saját tevékenységemet össze sem merem vetni a nagyhírű pécsi bankárokéval, de buzog bennem a szándék, hogy magam szerényebb lehetőségeivel én is olyan pécsi polgár legyek, aki próbál valamit tenni a *Városért*. Számomra Pécs mellett Szigetvár is ilyen. Annak ellenére, hogy a központunk üzleti okokból Pécsre került át, az 51 éves Takarékszövetkezet nem szakadt el a Szigetvár s környéki gyökereitől.

– A 2000 éves Pécs múltja s jelene, az EKF cím is kötelez. Ennek megvalósulása, kiteljesítése miatt tartom nagyon fontosnak a kulturális fővárosi rangot. Ami itt megvalósul, itt is marad, s nem egy évre. Igazából Pécs-Baranyának hasonló európai kitekintésre 4–8 évente lenne szüksége. A 2007. évi EKF Nagyszében, s a 2009. évi Linz, amelyekben családi-baráti társasággal túráztunk, meggyőzött bennünket az EKF maradandó hatásairól. Nagyszébenben az EKF után kezdtek további új szállodákat építeni a kulturális főváros „okozta” megnövekedett idegenforgalom miatt. Ezt láttam Linzben, ahol ugyancsak hosszú

távon terveztek. Linz a helyi-térségi programok mellett a határon is átnyúló lehetőségeket teremt, melyek jó turista vonzatúak.

– Biztos vagyok benne, hogy Pécsnek és Baranya megyének, a régiónak a távlatai is szélesednek. Zárójelként szurkolok az EKF által nem támogatott kísérő programok közül a szigetvári Zrínyi rock-opera és a siklósi Tenkes kapitánya jövő nyári előadásai sikerének.

Gyugyi László, Páva Zsolt, Kiss Endre az ünnepélyes aláírás után